

je kradla, kjer se je mogla. Ljubljansko sodišče je obsodilo Slugovo na dve leti ječe, njenega pomagača na eno leto.

Klobuk jih je izdal. Franc Miklavčič, posestnik v Mišjem dolu pod Primskovim na Dolenjskem, je prodal na sejmu v Smartnem pri Litiji vole za 5000 Din. Možakar se je odpravil že pozno proti domu. Med potjo so se mu pridružili 3 moški. Četvorica je krenila v dve krčmi. Ceho je plačeval srečni sejmar Miklavčič. V zadnji gostilni so opazili neznanca, da ima Miklavčič v listnici jurje in so se odpravili na videz proti domu, predno je ostavil Miklavčič krčmo. Slednjič jo je mahnil tudi sejmar proti domu skozi gozd. V šumi med Temenico in Pustim Javorjem so planili nad njega trije moški in so ga začeli neusmiljeno obdelavati z roparskim namenom. Ko je slednjič napadeni uvidel, da bi mu znalo iti za življenje, je ponudil tolovajem denar in so se razgubili. Miklavčič je pobral na tleh klobuk in se zavlekel do doma, kjer je opazil, da je prinesel od napada povsem tuje pokrivalo. Po tem tujem klobuku so pričeli orožniki pogon za roparji, jih kmalu odkrili in oddali v zapore v Višnji gori. Pri enem od napadalcev so našli na Miklavčičev klobuk. Če bi ne bilo došlo pri napadu do neprostovoljne zamenjave klobukov, bi ne bila izsleditev tako nagla.

Vlom v občinsko blagajno in v krčmo. Na Vrhniki pri Ljubljani je bil izvršen v noči na 11. september vlom v železno občinsko blagajno in je odnesel vlomilec 800 Din. V isti noči, od istih je bilo vlomljeno v istem kraju v krčmo pri »Lovcu«. Vlomilci so se dobro najedli, napili, odnesli nekaj cigaret in dve kolesi.

*

Slovenska Krajina.

Črenšovci. V dveh dneh so naši zvonovi štirikrat oznanjali farnikom, da imamo štiri mrljice. To pot je bila smrt neusmiljena in je

pokosila štiri mlada življenja. Poleg malega otroka na Gornji Bistrici je smrt uničila tri bitja v najlepših letih. V Črenšovcih je umrla kot žrtev materinstva mlada žena logarja Hozjana. Popoldne je pekla še kruh, ponoči je porodila in kmalu po rojstvu izdihnila svojo blago dušo. Zapušča male otročiče. — Isti dan, to je v torek, je umrla na Gornji Bistrici 20letni mladenič, poim življenja, Vučko Jožef. Imel je grižo, ki se vedno bolj širi po naših vaseh, ponoči je velikokrat šel iz tople postelje na hladen zrak, prehladil se je in podlegel kruti smrti. Umrl je lepo spravljen z Bogom. Po dobro opravljeni spovedi je prejel vse zakramente za umirajoče. Par minut po odhodu dušnega pastirja je vdan v božjo vilo izdihnil. Malokatero oko je ostalo ob pogrebu suho. Mati je tudi bolana in leži v Soboti in ni videla svojega mrtvega sina. Pogreba so se udeležila dekleta iz Gornje Bistrice v belih oblekah s prižganimi svečami v rokah. Mladina mu je grob zasula s cvetjem. — V sredo dne 12. t. m. pa je umrla v Žižkih Škergetova Olga v 17. letu starosti. Ker je bila že po naravi slabotna, jo je zavratna bolezen jetika hitro uničila. Bolezen je prenašala z Jobovo potrpljivostjo, vdana z vsem srcem v voljo božjo. Bila je večkrat previdena, zadnjikrat na Marijin praznik dne 8. t. m. Živela je res svetniško življenje in skoraj gotovo ni zgubila nikdar posvečujoče milosti. Tarnala je nad mladino, ki da ne služi Bogu, temveč uživa le posvetno veselje. Obljubila je, da bo molila za svoje starše, sorodnike, dušne pastirje, ko bo pri Očetu v nebesih. Umrla je pri popolni zavesti in gotovo se že raduje v nebesih in prosi za svoje drage domače, ki so v boleznih mnogo z njo trpeli, posebno mati, ki ji je vsako najmanjšo željo izpolnila. Pogreba se je udeležila poleg obeh domačih gg. duhovnikov Marijina družba in mnogo drugih, zlasti mladine. Za križem so nesle deklice lepo krono s križem na vrhu in več vencev. Cvetja smo ji nasuli v grob, še molili za njeno dušo, grob se je zaprl in mlade, svetniške Olge ni več. — Naj bo vsem Bog milostljiv sodnik, naj počivajo v miru! Vsem domačim pa naše sožalje!

Srednja Bistrica. Hren Matija je najel kosca in odšli so čez Muro kositi otavo. Ko smo po-

kosili in se odpravljali domov, pride k nam nek moški iz Mote pri Ljutomeru. In začne: »No, vi Prekmurci, ali bi kupili pleve?« Eden izmed koscev: »Nam nej trbej, pa mi pozvemo doma, če kdo nūca, samo ceno moremo znati.« »Če bo kdo nūca, povejte njemi, ka dam rešeto za eden ranjški«, pravi Štajarec. Ker že smo večkrat slišali od Štajercev, da smo mi »zabiti« Prekmurci, se je naš »prefriganec« kosac oglasil in poskusil Štajerca: »Ja tak ne de, pri nas pleve koštajo 75 par rešeto.« Štajerc pravi odločno: Tak pa je nemrem dati, to je prefal, če čete za eden ranjški, falej ne dam.« Naši so se še nekaj časa pogajali, pa tujec ni hotel privoliti, da bi prodal rešeto plev za 75 par in je odšel. Čez nekaj dni je res eden naših posestnikov kupil pleve po 50 par in tako so »zabiti« Prekmurci Štajerce »nabiksali«.

Črenšovci. V četrtek dne 13. septembra je letelo čez našo občino več letal proti severozapadni strani. Gotovo so bili to aeroplani, ki tekmujejo po Evropi. Prvi je priletel ob 12. uri in 17 minut in je letel zelo nizko in z veliko brzino. — Pokopališče na Gornji Bistrici bo v kratkem povečano, ker je že itak zelo potrebno. Isto bi naj občina naredila na Srednji Bistrici. — Na solo v Srednji Bistrici je imenovana še ena učna moč. — Če kdo na dobiva redno »Slovenskega gospodarja«, naj to takoj sporoči upravi ali pa pove domačemu g. kaplanu. Širite »Slovenskega gospodarja«, do danes je v naši fari 97 naročnikov, kar je že zelo lepa številka.

Sobota. Že večkrat smo na tem mestu poudarjali potrebo popolne gimnazije. Da nam je popolna gimnazija res potrebna, naj služi kot dokaz veliko število učencev nižješolcev. Letos se jih je namreč vpisalo 317, a žal, višješolci morajo odhajati daleč v večja mesta, kar je zelo težavno. Nekateri pa morajo radi materialnih težkoč ostati kar doma. — Letošnje šolsko leto se je salezijanski zavod »Martinišče« tako napolnil, kakor še nobeno leto, odkar obstoja. Saj ima 120 dijakov. Ker imajo mnogo dijakov, so morali preurediti oziroma povečati kapelico in preseliti kuhinjo.

Turnišče. Žalostno so zvonili v pondeljek in torek dne 10. in 11. t. m., preteklega tedna naši mrtvaški zvonovi ter prepevali poslovilno

Grob, katerega so 141. krat odprli.

Gospa Gibson je umrla 12. avgusta leta 1793 v angleškem mestu Sutton. V testamentu je izrazila željo, naj odpre njeno grobnico vsako leto 12. avgusta župnik iz Suttona. Do letošnjega 12. avgusta so odprli grobnico 141krat. Le enkrat od leta 1793 se je zgodilo, da je župnik pozabil na izpolnitev v opocoki izražene želje. To se je zgodilo pred 3 leti, ko se je mudil syečenik na potovanju. Minuli mesec je tudi odprl dušni pastir grobnico, je pregledal 4 krste rodbine Gibson in je opravil molitve. Grobnica je iz leta 1773 in je bila po pogrebu Marije

Januš Golec:

Lov na zaklade.

Ljudska povest po zapiskih rajnega prijatelja.

Dalje.

Člani odpreme so bili določeni kmalu. Družbo je zastopal osebno v finančnem oziru Davis Graham. Dolgo so iskali zdravnika. Nobeden Amerikanec ni maral v mačarične in tudi sicer nevarne braziljanske pokrajine z neznosnim podnebjem. Na moje veliko veselje se nam je priključil po daljšem poizvedovanju ter oglašanju po časopisih rajhovski Nemeč dr. Maks Donner. V strokovnem oziru sem bil zastopnik za rude jaz in še trije preizkušeni vestmani ali stezosledniki; bili so že pri večjih ekspedicijah kažipoti in stražarji osebne varnosti za slučaje nepredvidenih nevarnosti od napadov od strani človeka in divjih zveri. Za voznike, gonjače in nosače smo nameravali najeti proti dobri odškodnini domačine iz zadnje železniške postaje v Braziliji, odkoder so hoteli s karavano proti našim ciljem. Tamkaj bi nas naj čakale po predhodnem pismenem naročilu krepke ter za ondotne brezcestne kraje prikladne volovske vprege in za nas jezdnj ter konji nosači. Preskrbeli

10

smo se z vsem potrebnim v Los Angeles po navodilu treh vestmanov, ki so znali, kaj je treba vzeti na pot skozi braziljansko divjino ter pragozd.

Proti koncu novembra 1925 smo se ukrcali v San Pedro, se prepeljali skozi Panamski prekop in bili v začetku decembra 1925 v obmorskem glavnem mestu Rio de Janeiro. Mesto je veliko, moderno in glede mičnosti lege južno-ameriška posebnost. V Rio de Janeiro smo se mudili dobrih 14 dni. Ogledali smo si vse zanimivosti in poizvedeli po možnosti o vseh neprilikah ter nevarnostih, ki nas čakajo na daljni poti do zlatega cilja.

Iz Rio de Janeiro sva obiskala zdravnika in jaz po železnici braziljansko mesto Sao Paulo, v kojega bližini se nahaja celemu svetu znani kačji vrt Butantan. Tamkaj je največji zavod za pridobivanje seruma ali cepiva proti kačjemu piku. Pri nas v Evropi so bile med vojno glavna nadloga uši, v Braziliji so kače. Kdor hoče živ prekoračiti braziljanske pokrajine, mora biti dobro založen s cepivom proti kačjemu strupu. Omenjeno cepivo sva se namenila kupovat z zdravnikom v Butantan in radi tega ne bo odveč, če beležim nekaj več o na prvi pogled res groznem kačjem vrtu.

pesem svoji dobri znanki Klari Raščan, ki je nas zapustila v cvetu mladosti. Kako je bila pokojnica priljubljena, pričajo številni venci in mnogo ljudi, ki so jo spremili na zadnji poti. Pogrebne obrede je opravil dolnjelen-

davski dekan g. Jerič ob asistenci štirih gg. duhovnikov. Naj ji bo lahka zemlja, vsem domačim in sorodnikom pa naše prav iskreno sožalje!

— —

Določitev cen letošnjemu vinskemu moštu.

Javna tajnost je, da določajo cene vsakoletnemu vinskemu moštu veletrgovci z vinom, restavraterji in gostilničarji, ne pa, kakor bi bilo pričakovati, vinogradniki-producenti sami. To dejstvo povzroča, da so vsakoletne cene vinskega mošta naravnost sramotne. Veletrgovci z vinom, restavraterji in gostilničarji, vsaj po veliki večini, nimajo niti najmanjšega pojma, koliko da stane producenta vina obdelovanje vinogradov. V raznih vinorodnih pokrajinah naše države je obdelovanje vinogradov različno. Tako glede stroškov in glede trpljenja pri delu. V Dalmaciji, v Banatu in še po drugod je obdelovanje vinogradov radi klimatičnih in terenskih razmer enostavnejše in torej ceneje, kakor je v Sloveniji. Vina, pridelana v raznih pokrajinah, so pa tudi kaj različne kakovosti. Vina, pridelana v Dalmaciji, v Banatu, v Južni Srbiji itd. se nikakor ne dajo istovetiti z vini, ki se pridelajo v svetovno znanih ljutomersko-ormoških vinogradih in v Slovenskih goricah; ne dajo se primerjati z vini, ki se jih pridelava v Halozah, na Bizeljskem, ali pa tudi na Dolenjskem.

Ne gre torej, da bi se cene letošnjemu vinskemu moštu, pridelanemu v Sloveniji, določile na podlagi cen, ki so jih določili veletrgovci z vinom v Dalmaciji in v Banatu in ki so po večini sami židovi — velekapitalisti Nemci, Madžari in Italijani.

Razni veletrgovci z vinom v Sloveniji trobijo sedaj pred trgatvijo po svojih agentih in mešetarjih v svet, da letošnjega vinskega mošta ne bodo dražje plačevali kot po 2 do 3 Din za liter.

To baje radi tega, ker dobijo po isti ceni in še ceneje vinski mošt iz Banata. Dobro, naj pa ti veletrgovci z vinom naročijo vinski mošt in vino iz Banata in naj ne delajo nereelne trgovine, ki se, kakor je ugotovljeno, godi na način, da se kupi ceneje blago iz Banata ter se reže z vini boljše kakovosti in spravljaja v promet kot Ljutomerčan, Haložan in Bizeljsčan itd. To ni dovoljeno po zakonu o vinu z dne 9. 12. 1929. Vsaj v taki meri in v takem obsegu ne, kakor se to vrši. Tozadevna točka v zakonu o vinu se glasi: »Prepovedano je mešanico raznih vin označiti po predelu ali vrsti grozdja, ako v mešanici ni najmanj 50% vina iz tistega kraja, ali od tiste vrste grozdja, po kateri se ta mešanica imenuje.« Ugotovljeno je, da se v Slovenijo uvažava na vagone vina iz Banata, ki gre v promet pod drugimi imeni. En primer, kako da se vrši rezanje vin v nekaterih veletrgovinah z vini: Kupi se tri vagone cenenejšega vina iz Banata in en vagon iz bivše Štajerske, recimo Ljutomerčana. Rezultat tega je: štiri vagone Ljutomerčana! Na te in slične načine nastane z banaškim vinom krivična konkurenca kvalitetnim vinom v Sloveniji. V splošnem se imenuje tako ravnanje goljufija. Pošteni restavraterji in gostilničarji v Sloveniji bodo storili prav, da naročijo potrebne množine vin, ki jih rabijo, le pri domačih vinarskih zadrugah, ki so po svojih pravilih primorane kupovati le pridelke svojih članov vinogradnikov, ali pa naravnost pri producentih, če bodo hoteli zadovoljiti svoje goste z pristnimi domačimi vini.

Letos ne bo prirastlo v Sloveniji ve-

liko vina, bo pa to, kar bo, osobito v krajih, kjer ni bilo toče in kjer niso bili nalivi meseca avgusta preveliki, izborne kakovosti, da pridelalo se bo vino iste kakovosti, kakor se je pridelalo leta 1834, to je točno pred 100 leti, če se bo le količkaj počakalo s trgatvijo.

Vinogradniki-kmetje naj ne ponujajo letošnjega vinskega mošta za slepo ceno, ampak naj zahtevajo za vinski mošt najmanj za liter sledeče: od 16 do 17 stopinj sladkorja Din 3.50 do 4, od 17 do 19 stopinj Din 4.50 do 5, od 19 do 20 stopinj Din 5.50 do 6. Za sortirani vinski mošt in za vinski mošt z nad 20 stopinj sladkorja pa se naj zahteva najmanj 6 Din.

Te cene nikakor niso pretirane, ker krije z njimi producent komaj svoje obdelovalne stroške. O kakem čistem dobičku tudi pri teh cenah ni niti govora. Nikakor ne gre, da bi zaslužila le veletrgovina z vinom, nič pa vinogradnik, ki ima delo in brigo skozi vso leto.

Dolžnost merodajne državne oblasti je, da promet z vinom natančno kontrolira glede kakovosti vin. Tako izvedena natančna kontrola bo večino pripomogla, da se huda gospodarska kriza v vinorodnih krajih Slovenije vsaj nekoliko ublaži. Vinogradnik-producent v Sloveniji naj daje svoj pridelek po isti ceni, kakor vinogradnik v Banatu, ki ima več kot trikrat manj dela in več kot trikrat manjše stroške pri obdelovanju vinogradov ter pridelava mnogo manj vredne kakovosti? Tako to ne sme biti!

Vnebovpijoča krivica se godi in se bo godila vinogradnikom v Sloveniji, če se pomisli, da se vino v gostilnah in restavracijah toči po 14 do 18 Din in še dražje, kupoval pa bi se naj vinski mošt po 2 do 3 Din! To je krivica, ki mora živo zadeti kmeta-vinogradnika v Sloveniji. Vsled tega se merodajnim državnim oblastem, ki tako lepo in zelo strogo zaukazujejo termin trgatve,

Brazilijska v Južni Ameriki je komaj eno šestinko manjša kakor cela Evropa, a je še danes po pretežni večini neraziskana. Moram pa priznati, da je Brazilijska nepopisno lepa ter rodovitna pokrajina. V južnoameriškem paradizu, kar se tiče rodovitnosti, so tako razmnožene strupene kače, kakor najbrž nikjer drugje na svetu. Očividci pripovedujejo, da je po nekaterih brazilijskih krajih kač liki peska ob morski obali. Na tisoče in tisoče ljudi pomrje v Brazilijski letno vsled kačjega pika, ali pa morajo prenašati bolečine, o kakoršnih mi Evropejci niti pojma nimamo. Dolgo je trpelo, predno so odkrili, kako si pomagati proti kačjemu pikju. Še le kačjemu vrtu v Butantanu je uspelo, da je znašel po dolgotrajnih poskusih cepivo, ki je danes sigurno protizdravilo proti kačjemu pikju.

Posestniki ali farmerji iz notrajnosti Brazilijske pošiljajo v posebnih zabojih v omenjeni zavod strupene kače. Kot plačilo za pošiljatev prejmejo cepivo proti kačjemu pikju.

Po kačjem vrtu lazi povsem prosto na tisoče in tisoče strupene golazni. Čuvarji vrta oblečejo usnjato obleko in vzamejo v roke zakrivljene palice. V tej napravi se podajo nad kače. S palico pritisne golazen k tlom, s palcem in kazalcem jo prime trdno za vrat.

Pomagač pomoli razjarjeni kači pred glavo beli robec. Kača kavsne po robcu in v trenutku, ko odpre žrelo za pik, jo stisne oni, ki jo drži, še močnejše za vrat. Pomagač podrži pod strupena dva zoba posodico, v katero kane strup. Na ta način od raznih kač dobljeni strup je debelo tekoč sok rumenkaste barve; od drugih kač je zopet brez barve ali pa mlečnato bel.

Posušeni kačji strup ubrizgavajo po stotinkah miligramov: konjem, ovcam in govedu. Živali dobi vsak dan več v kri kačjega strupa. Na ta način se spremeni kri konja, ovce ali goveje živine v protistrup proti kačjemu pikju. Popolnoma proti kačjemu strupu zavarovane in neobčutne živali zakoljejo, jim vzamejo kri in ta je sigurno učinkujoče sredstvo proti kačjim pikom.

Vsak bolj kulturni Brazilijsanec nosi pri sebi steklenico s kačjim protistrupom in majhno brizgalno.

Kačerejni zavod v Butantanu je za brazilijske prebivalce neprecenljivega pomena.

Treba še povdariti, da usmrti kačji strup vsako živo bitje in tudi kačo. Za usmrtitev najbolj strupene brazilijske kače klopotiče je treba toliko kačjega strupa, da bi lahko z njim smrtno zastrupili 10 drugih kač, ali 25 krav, ali 60 konj, 600 kunčkov ali 300 golobov.

Gibson prvič zapečaten. Šele tedaj, ko bo umrl zadnji član rodbine Gibson, bo ostala grobnica za zmiražaprtja in ključ bodo vrgli po določbi oporoke v reko Jordan. Omenjena Angležinja je napravila na prvi pogled čudno oporoko radi tega, ker je ob času njene smrti cvetelo izropanje grobnic. Po ljudskem pripovedovanju bi naj živel v grobnici krastača, katero nakrmijo vsako leto enkrat.

— —

Dober govornik

izgovori na uro 6000 do 7000 besed.

— —

Najbolj divje živali

postanejo na morju krotkejšje.